

**Lucia Stoica, Neculai Ionescu-
Ghinea, Dan P. Ionescu, Cecilia
Luminea, Petre Iliescu, Minerva
Georgescu**

Atlas. Ghid. Istoria și arhitectura

Locașurilor de cult din București

Vol. I

Editura Ergorom '79, București, 1999

PLURI-CONFESIONALITATE VS. MULTICULTURALITATE ÎN BUCUREȘTII EPOCII MODERNE

Majuru Adrian

Extraordinarul dinamism urban, social, cultural și economic al Bucureștiului modern, a fost determinat și de varietatea comunităților religioase care s-au stabilit în timp aici, dând orașului, o identitate multiculturală și pluri-confesională rar întâlnită în spațiul sud-balcanic. Această caracteristică a Bucureștilor este mai degrabă ancorată în trăsăturile Europei Centrale.

Primul volum – dintr-o serie de trei –, abordează în premieră pentru istoriografia românească modernă în general și istoriografia bucureșteană în particular, această perspectivă confesională a Bucureștilor, și este semnat de un număr de șase arhitecți: Lucia Stoica, Neculai Ionescu-Ghinea, Dan D. Ionescu, Cecilia-Luminea, Petre Iliescu și Minerva Georgescu.

Pluri-confesionalitatea este o expresie finală și fundamentală a caracterului cosmopolit și multicultural al Bucureștilor din ultimele trei veacuri (XVIII–XX). Fiecare confesiune și cult religios, indiferent de numărul membrilor săi, a fost liantul unui nucleu social, cultural și identitar care s-a dovedit a fi deosebit de activ și constructiv în cadrul societății bucureștene. Procesul de modernizare a Bucureștilor a avut în aceste nuclee baza de pornire și motorul de susținere.

În capitolul introductiv legat de „etapele dezvoltării orașului București”, se subliniază rolul parohiilor de margine, în apariția mahalalelor mai vechi și mai noi care, la rândul lor, prin extensie, se spărgeau în alte cartiere mai mici – cu bisericile lor, construite ulterior.

În aceste habitate, mai mari sau mai mici, de margine sau de centru, negustorești sau meșteșugărești, s-au stabilit în grupuri mici, compacte și foarte active, diverse alte comunități etnice și confesionale. Ele veneau dintr-un alt areal cultural, cu o altă identitate spirituală și cu un accentuat simț civic și urban prin excelență. Aceste comunități, treptat, își ridică propriile lor lăcașuri de cult care, devin adevărate centre de cultură și de redefinire a raporturilor inter-umane și inter-culturale. Bucureștiul a fost o imensă scenă a acestor tipuri

de raporturi, în sens pozitiv și progresiv, fapt care a determinat în ultimă instanță europeanizarea orașului sub toate aspectele: edilitară, comercială, vestimentară, comportamentală, culturală, spirituală, etc.

Odată explicat acest proces simplu dar, complex și îndelungat, care s-a desfășurat în Bucureștiul modern, *Atlasul-Ghid* își desfășoară bogăția informațiilor. Aflăm eșalonate pe tablele, cultele și profesiunile care au dispărut din București – îndeosebi în ultimii 50 de ani –, urmate apoi de cele existente: biserica ortodoxă (română, armeană, bulgară, elină precum și cea de rit vechi); biserica greco-catolică și cea unită cu Roma; bisericile protestante (anglicană, calvină, luterană, evanghelică); bisericile neoprotestante (creștină, baptistă, cultul penticostal, creștin-adventistă de ziua a 7-a, biserica metodistă, cultul creștin al bisericii evanghelice române); cultul mozaic, musulman, masonic român, religia baha'î.

Volumul aduce – în premieră – la zi, detaliile legate de toate aceste lăcașuri (dispărute sau prezente: biserici, mănăstiri, capele; etc.), precum: anii de întemeiere, ctitorii, repetatele restaurări, rezidiri și autorii acestor acțiuni, însoțite și desigur de amplasarea lor în timp.

Toate aceste informații, reconstruiesc o istorie a Bucureștilor din perspectiva intimității profesionale, a fiecărei comunități, pentru care biserica, templul sau locașul de rugăciune și reculegere, a reprezentat spațiul atemporal, ireal, al regășirilor sale interioare. Aceste date însumate și teoretizate sunt o deschidere de nebănuit pentru istoria mentalităților bucureștene.

Interiorul organizat al fiecărei biserici, templu sau locaș de cult se identifică cu aspirațiile fiecărei comunități care, se reprezenta astfel pe ea însăși. Este un alt aspect neatins de istoriografia bucureșteană, similar cu spațiul privat, organizarea și gândirea lui, potrivit cu posibilitățile și aspirațiile fiecărei familii sau individ.

Volumul are ca finalitate cele mai cunoscute reprezentări catagrafice ale Bucureștilor (1780, 1789, 1875, 1895, 1914, 1938 și 1999). Prin această succesiune de planuri edilitare, poate fi urmărită nu numai evoluția în timp a orașului ca habitat, rețea stradală și succesiune onomastică a străzilor și locurilor, cât și dispunerea unor spații și construcții astăzi dispărute (străzi, nume de locuri, biserici și alte lăcașuri de cult). Poate, ceea ce-i lipsește acestui volum, este un studiu de specialitate pe măsură legat de varietatea subiectelor abordate dar, însuși numele lucrării – *Atlas-Ghid* – a determinat un cuprins prin excelență tehnic și pur informativ.

Ghidul-atlas este o noutate istoriografică încă de la primul volum. El devine o necesitate bibliografică pentru o varietate de cercetători: istorici, filologi, restauratori, antropologi, arhitecți. Alături de istorie, numeroase domenii vor necesita abordarea acestor informații: demografia, istoria artei și a arhitecturii, istoria culturii, a ideilor și mentalităților, etc.

Volumele care vor urma, două la număr – vor aprofunda informațiile primare oferite deja. Toate lăcașurile de cult prezentate în volumul de față, vor fi descrise așa cum au fost și cum s-au putut păstra astăzi, însoțite de multe imagini inedite. Cele trei volume, compun o lucrare istoriografică ce nu trebuie să treacă neobservată și necercetată.